

29. Kaupunginkirjasto¹⁾

Kirjastolautakunta

Kirjastolautakunnan kokoonpano. Lautakuntaan kuuluivat v. 1959 huoltopääll. Kössi Kulo puheenjohtajana, prof. Elsa Bruun varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä opett. Inkeri Airola, opett. Johannes Koivu, fil.maist. Kaarlo Lausti, kirjastonhoitaja Helmi Nykänen, fil. lis. Klaus Sallavo, fil. maisterit Maija Savutie-Myrsky ja Jarl Tallqvist. Kirjastonhoitaja Helmi Nykänen kuoli 27. 2. 1959. Hänen tilalleen valittiin rva Sirkka Valvanne. Fil. lis. Klaus Sallavo kuoli 26. 8. 1959. Hänen tilalleen valittiin os. siht. Eva Sallavo. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli kaup. joht. Arno Tuurna. Sihteerinä lautakunnassa toimi varat. Reino Parviainen.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 12 kertaa. Pöytäkirjat käsittivät yhteensä 228 pykälää, saapuneita kirjelmiä oli 450 ja lähetettyjä kirjelmiä 307.

Lautakunnan lopulliset päätökset. Kertomusvuoden aikana tehdyistä lopullisista päätöksistä mainittakoon: kaupunginkirjasto oikeutettiin tilaamaan pääkirjaston siipirakennuksen kalusto Oy. Hj. Kastenilta, Tehokaluste Oy:ltä ja Käpylän Puusepänliikkeeltä (21. 1. 27 §); Vartiokylän sivukirjaston kalusto Tehokaluste Oy:ltä ja Oregon Oy:ltä (25. 2. 51 §); Oulunkylän sivukirjaston kalusto Oy. Skanno Ab:ltä ja Oregon Oy:ltä (25. 2. 54 §); pääkirjaston kerhohuoneiden ja luettelointiosaston kalusto Oy. Wilh. Schauman Ab:ltä (18. 11. 203 §); eräiden sivukirjastojen aukioloaikojen lyhentäminen kesäajaksi (25. 3. 64 §, 20. 5. 96 §).

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin mm. asioista, jotka koskivat: kahden tp. viranhaltijan palkkaamista Porolahden sivukirjastoon (26. 1. 23 §); kirjojen hankkimista toiminnan aloittamista varten Vartiokylän ja Oulunkylän sivukirjastojen uusissa huoneistoissa (26. 1. 25 §); pääkirjaston laajennuksesta aiheutuvan henkilökunnan saantia (25. 2. 50 §); laajennetun pääkirjaston esittelyn järjestämistä (25. 4. 83 §); Oy. Söderin tarjousta lisätilasta Eteläistä sivukirjastoa varten (22. 4. 86 §); kirjastokerhojen palkkioiden korottamista (20. 5. 92 §); lisätilan hankkimista Töölön sivukirjastolle (26. 8. 131 §); Töölön sivukirjaston kirjastonhoitajan viran palkkaluokan korottamista (26. 8. 136 §); kaupunginkirjaston valtionavun korottamista (26. 8. 137 §); XVIII yleiseen kirjastokokoukseen 22.—24. 8. osallistuvien matka-apuraha-anomusta (26. 8. 146 §); edesmenneen apulaiskirjastonjohtaja, fil. maist. Mauri K. Närhin käsikirjoituksen »Neljännesvuosisata kansankirjastotyötä. Helsingin kansankirjaston perustava kausi 1860—1885 ja muita 1800-luvun Helsingin kirjastoja» julkaisemista kaupunginkirjaston 100-vuotisjulkaisuna (16. 12. 217 §).

¹⁾ Kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa ja kaupunginkirjaston toimintakertomuksen eripainoksessa.

Lausuntoja annettiin kaupunginhallitukselle asioista, jotka koskivat: kirjastolautakunnan valvonnan alaisten yleishyödyllisten laitosten ja yritysten tekemiä avustusanomuksia (25. 3. 62 §); fil. maist. Kaarina Lindbladin valitusta, joka koski kirjastolautakunnan 20. 5. suorittamaa Vartiokylän sivukirjaston kirjastonhoitajan vaalia (26. 8. 128 §); Kirjoja sokeille -nimisen yhdistyksen avustusanomusta v:ksi 1960 (26. 8. 145 §); kaupunginkirjaston apulaiskirjastonjohtajan viran hakijoita (23. 9. 167 §); fil. maist. Barbro Boldtin valitusta, joka koski kaupunginkirjaston apulaiskirjastonjohtajan viran vaalia (16. 12. 214 §); Helsingin Asuntokeskuskunta Hakan vuokratarjousta Eteläistä sivukirjastoa varten (16. 12. 215 §); siivooja-vahtimestari Selma Sundströmin palkankorotusanomusta ja Töölön sivukirjaston siivousta (16. 12. 216 §).

Kirjaston toiminta

Henkilökunta. Kertomusvuonna perustettiin pääkirjastoon kaksi tp. järjestely-apulaisen virkaa.

Kertomusvuoden päättyessä oli kaupunginkirjaston palveluksessa 170 vakinaista viranhaltijaa ja 13 tp. viranhaltijaa. Tuntipalkkaisia kirjastoapulaisia oli työssä 25 210 t.

Kaupunginkirjastoon nimitettiin seuraavat uudet viranhaltijat: tp. toimisto-apulaiseksi Margit Karlsson 1. 2. lukien, Oulunkylän sivukirjaston hoitajaksi yhteiskuntat. maist. Gun Forslund 1. 3. lukien, kirjastoamanuenssiksi fil. kand. Eila-Brita Ginman 1. 4. lukien, tp. järjestelyapulaisiksi ylioppilaat Juhani Junnila ja Ilkka Ryömä 1. 8. lukien, talonmies-lämmittäjäksi Karl Gustafsson 4. 10. lukien, pääkirjaston suomalaisen kirjallisuuden lainausosaston osastonhoitajaksi fil.kand. Elna Elonheimo 1. 12. lukien, Pitäjänmäen sivukirjaston hoitajaksi fil. kand. Helvi Holmström 1. 12. lukien, kirjastoamanuensseiksi fil. kand. Aune Hurmeranta ja ja ylioppilas Liisa Häggman 1. 12. lukien, Vallilan sivukirjaston siivooja-vahtimestariksi rouva Tyyne Riihelä 1. 12. lukien ja järjestelyapulaiseksi ylioppilas Ilkka Ryömä 1. 12. lukien.

Kaupunginhallitus valitsi 28. 10. kirjaston toisen apulaisjohtajan virkaan fil. tri Sven Hirnin.

Seuraavat henkilöt siirtyivät eläkkeelle: Vallilan sivukirjaston siivooja-vahtimestari rva Alma Friman 25. 8., kaupunginkirjaston apulaiskirjastonjohtaja, fil tri Hans Hirn 6. 9. ja pääkirjaston talonmies-lämmittäjä Einari Keskilä 4. 10. lukien.

Virkaero myönnettiin kirj. aman. Gun Forslundille 1. 3. lukien, Pitäjänmäen sivukirj. hoit. Pirkko Siukoselle 1. 8. lukien, pääkirjaston suomalaisen kirjallisuuden os. hoit. Vieno Lehväslaiholle 1. 9. lukien, kirj. aman. Liisa Perheentuvalle 1. 9. lukien, järjestelyapul. Aliisa Strengellille 1. 9. lukien, pääkirjaston apul. vahtimest. Karl Gustafssonille 4. 10. lukien, tp. järjestelyapul. Juhani Junnilalle 1. 11. lukien, tp. järjestelyapul. Ilkka Ryömälle 1. 12. lukien, opiskelunneuvoja Helvi Holmströmille 1. 12. lukien ja kirj. aman. Elna Elonheimolle 1. 12. lukien.

Kaupunginkirjaston apulaiskirjastonjohtaja, fil. maist. Mauri K. Närhi, joka oli arvokkaalla tavalla osallistunut kirjaston toiminnan kehittämiseen, kuoli 15. 11.

Viranhaltijoille myönnettiin sairauden, tapaturman ja synnytyksen vuoksi virkavapautta yhteensä 2 699 päivää.

Opintoja ja tutkimustöitä varten myönnettiin lisäksi palkatonta virkavapautta fil. lis. Bo Carpelanille 1. 2. — 7. 3., kirj. aman. Berit Nyberghille 1. 6. — 31. 7., fil. kand. Leena Sippolalle 26. 6. — 31. 7., fil. kand. Ringa Forssille 1. 9. — 30. 11., kirj. aman. Raili Reivalalle 1. 10. — 30. 11. ja kirj. aman. Marja Saarrolle 16. 11. — 15. 12.

Kirjastokokoukset ja opintomatkat. IX pohjoismaiseen kirjastokokoukseen Århusissa 7. — 9. 8. osallistuivat sivukirj. joht. Eila Wirla, joka esitti kokouksessa alustuksen audiovisuaalisten välineiden käytöstä, sivukirj. hoit. Gun Forslund ja Pär-Harald Lindberg sekä osastonhoit. Rakelmaria Engman-Enari ja Kaija Salonen. XVIII yleiseen kirjastokokoukseen Oulussa osallistuivat sivukirj. hoit. Sirkka-Liisa Meri ja Anelma Talvela sekä amanuenssit Kyllikki Lindeqvist ja Leena Linnovaara, joka esitelmöi kokouksessa aiheesta »Sairaalakirjasto yleisen kirjaston osana». Suomen kirjastoseuran Haukiputaalla 18. — 21. 8. järjestämällä opintopäivillä »Varhaisnuoriso ja kirjasto» esitelmöi sivukirj. joht. Eila Wirla ulkomaisen nuorisokirjastotyön toimintamuodoista. Södra Finlands svenska biblioteksföreningin järjestämiin kirjastokokouksiin Loviisassa ja Pernajassa osallistui sivukirj. hoit. Pär-Harald Lindberg.

Opintomatkan Tanskaan ja Saksaan teki osastonhoit. Rakelmaria Engman-Enari 1. — 23. 8.

Vierailut ja kirjaston esittelyt. Pääkirjastossa sekä monissa sivukirjastoissa kävi kertomusvuoden aikana useita sekä koti- että ulkomaisia vieraita, joille eri osastojen esittelyn yhteydessä selostettiin kirjaston toimintaperiaatteita. Heistä mainittakoon Ruotsin valtion kirjastotoimiston johtaja Bengt Hjelmqvist, Münchenin kaupungin kulttuuripäällikkö tri Hohenemser ja Unescon kirjastonhoitaja Marta Beckman Pariisista sekä amerikkalainen professorien, opettajien ja ylioppilaiden opintoretkikunta. Yhteiskunnallisen Korkeakoulun kirjastolinjan opiskelijat kävivät tutustumassa pääkirjastoon sekä Kallion, Herttoniemen, Lauttasaaren ja sairaalasivukirjastoon. Pääkirjastoa ja useita sivukirjastoja esiteltiin lukuisille opettajiensa johdolla opintokäynnillä oleville kansa- ja oppikoululuokille. Kallion sivukirjastossa vieraili Unescon 8-henkinen unkarilainen valtuuskunta, Lauttasaaren sivukirjastossa Lauttasaaren Lions-klubi ja unkarilainen työläisretkikunta, Oulunkylän sivukirjastossa prof. Unto Kupiainen seminaareineen ja Pakilan sivukirjastossa 6-henkinen kulttuurivaltuuskunta Neuvostoliitosta. Töölön sivukirjastoa esiteltiin Helsingin kaupungin ja Valtion sairaanhoitokoulujen oppilaille, jotka myös tutustuivat sairaalasivukirjaston eri osastoihin. Sairaalakirjastotyöhön kävi perehtymässä Tampereen kaupunginkirjaston joht. Mikko Mäkelä. Laakson sairaalassa esiteltiin kuukausittain sairaalakirjastotyön yleisiä periaatteita siellä työskenteleville sairaanhoitopopilaille, diakonissaoppilaille ym. Nikkilän sairaalassa on kirjastotoimintaa esitelty psykiatriaan erikoistuville sairaanhoitajille, jotka ovat 3 päivänä osallistuneet kirjastotyöhön, sairaanhoito- ja mielisairaanhoito-oppilaille sekä sairaalan vieraille. Marian sairaalakirjastossa ovat Svenska medborgarhögskolanin kirjastokurssin osanottajat käyneet opintokäynnillä.

Uudet kirjastohuoneistot ja niihin liittyvät toimintauudistukset. Pääkirjaston lisärakennus valmistui vuoden aikana. Sieltä saatiin käyttöön toinen apulaisjohtajien huoneista, kirjalähettämö, sitojien ja painokoneen käyttäjän työhuone, kirjavalinta-huone, sairaalasivukirjastokeskus sekä sanomalehtisali. Sanomalehtisali avattiin

yleisölle 1. 6. Sinne siirrettiin tässä yhteydessä sanomalehtien lisäksi joukko yleisiä kuva- ja aikakauslehtiä, jotka aikaisemmin ovat olleet yleisessä lukusalissa. Tämän kautta tuli mahdolliseksi yhdistää molemmat muut lukusalit siten, että kumpikin tuli käsittämään osan käsikirjaston kirjallisuusluokista. Tämä helpotti jossakin määrin opintolukusalissa vallitsevaa tilanahtautta. Pääkirjaston kellarikerroksessa suoritettiin täydellinen korjaus ja huonetilojen uudelleenjärjestely; sen kautta sinne saatiin yhtenäinen kirjavarasto, johon hankittiin metalliset varastohyllyt. Uuteen varastoon saatiin sijoitetuksi suuri osa aikaisemmin hajallaan eri puolilla pääkirjastoa sijainneesta kirjavarastosta. Varaston hoitamista ja varastopäivystystä varten perustettiin 2 tilap. järjestelyapulaisen virkaa, joten varastoon voitiin järjestää päivystys klo 10—20. Suomenkielinen lainausosasto laajeni siten, että entinen osaston työhuone yhdistettiin osastoon, joka sai työhuonetilaa entisestä apulaistohtajan huoneesta ja kirjavalintahuoneesta. Sivukirjastokeskus siirtyi entiseen vahtimestarin asuntoon. Korjausten yhteydessä pääkirjastoon hankittiin sisäpuhelin.

Oulunkylän sivukirjasto muutti 2. 5. Oulunkylän uudessa kansakoulussa sille varattuun huoneistoon, Norrtäljentie 7. Muuton yhteydessä uusittiin kirjaston kalustus. Vartiokylän sivukirjasto muutti 26. 1. uuteen huoneistoon, Kiviportintie 32. Huoneisto sijaitsee Vartiokylän uuden kansakoulun siipirakennuksessa ja on pinta-alaltaan 230 m². Muuton yhteydessä kirjaston kalusto uusittiin kokonaan. Sisustus suunnitelman laativat arkkitehdit Taina Laine ja Anja Jämsä. 16. 2. lähtien on kirjaston aukioloaika ollut 5 t joka päivä. Marian sairaalan kirjasto muutti vuoden aikana uuteen tilavampaan huoneeseen, samoin Laakson sairaalan kirjasto. Kumpikin sai muuton yhteydessä kalustotäydennystä.

Korjaustyöt ja kalustouudistukset. Kallion sivukirjaston vesikatto uusittiin ja ulkoikkunat maalattiin. Eteläisen sivukirjaston työhuone kunnostettiin ja varustettiin hyllyllä. Pakilan sivukirjaston katto maalattiin. Kalustotäydennystä saivat, huoneistouudistusten yhteydessä mainittujen lisäksi, pääkirjasto sekä Kallion, Haagan, Malmin ja sairaalasivukirjasto. Lisäksi suoritettiin pääkirjastossa sekä useissa sivukirjastoissa kiinteistön korjaus- ja maalaustöitä, kaluston kunnostamista sekä vähäisempiä kalustohankintoja.

Luettelointi- ja kortistouudistukset. Kallion sivukirjastossa aloitettiin analyytisen korttiluettelon laatiminen lasten osaston satukirjakokoelman saduista. Oulunkylän sivukirjastossa uusittiin lasten osaston kortisto ja Tapanilan sivukirjastossa täydennettiin lasten osaston systemaattinen kortisto. Vartiokylässä erotettiin toisistaan lasten ja aikuisten osaston kortisto, yhdistettiin erikieliset korttiluettelot sekä täydennettiin systemaattista kortistoa. Eri osastoilla ja sivukirjastoissa suoritettiin järjestelmällistä kortiston tarkistustyötä.

Näyttelyt ja kirjallisuusesittelyt. Tieteen ja taiteen eri aloja koskevia näyttelyitä sekä kotimaisten ja maailmankirjallisuuden klassikkojen tuotannon esittelyjä järjestettiin pääkirjaston lainausosastoilla ja yleisessä lukusalissa, Kallion sivukirjaston lainausosastolla ja yläaulassa, Töölön sivukirjaston lainausosastolla ja porraskäytävässä, Eteläisessä, Haagan, Herttoniemen, Lauttasaaren, Malmin, Munkkiniemen, Pakilan, Pasilan, Pitäjänmäen, Tapanilan, Toukolan, Vallilan ja Vartiokylän sivukirjastoissa. Pääkirjaston suomalaisella lainausosastolla esiteltiin erityisellä taululla »Viikon kirja». Malmin sivukirjaston ikkunoissa järjestettiin näyttelyjä. Näyttelyiden ja kirjallisuusesittelyiden aiheenvalinnassa kiinnitettiin erikoista huomiota ajan-

kohtaisiin sivistystapahtumiin ja kulttuurihenkilöiden merkkipäiviin. Nuorten osastolla järjestettiin vastaavanlaisia esittelyjä pääkirjastossa sekä Eteläisessä, Herttoniemen, Kallion, Lauttasaaren, Oulunkylän, Pakilan ja Vallilan sivukirjastoissa. Pääkirjastossa sekä Kallion ja Toukolan sivukirjastoissa järjestettiin pienimpiä kirjastonkäyttäjää varten kuvanäytelyitä.

Tietokilpailut ja satutunnit. *Kallion sivukirjaston* lasten ja nuorten lukusalissa järjestettiin kaksi tietokilpailusarjaa. Aiheina olivat Keski- ja Pohjois-Amerikka, niiden kulttuuri, historia, maantiede ja nykyiset olot, sekä meritiede, joka käsitti merentutkimusta ja merenkulun historiaa. Lasten lainausosastolla järjestettiin 26 satutuntia, joissa oli kuulijoina keskimäärin 32 lasta. *Töölön sivukirjastossa* järjestettiin kaksi tietokilpailua, joihin osallistui 54 lasta. *Eteläisessä sivukirjastossa* järjestettiin 3 tietokilpailua, joiden aiheet olivat lintumaailmasta, yleisestä luonnontiedosta ja maantieteestä. Osanottajia oli 73. *Lauttasaaren sivukirjastossa* kirjaston virkailija esitti satutunneilla kaksi suomentamaansa lasten kertomus- ja runokirjaa. Järjestettiin 5 tietokilpailua, joiden aiheena oli Pohjoismaat. *Malmin sivukirjastossa* järjestettiin 7 tietokilpailua aihepiiristä »nuorisokirjailijoita».

Kirjavarasto. Kirjavaraston luetteloista poistettiin 21 441 loppuunkulunutta nidosta, joista 8 373 pääkirjastoon, 2 295 Kallion, 2 216 Töölön, 2 045 Vallilan, 78 Käpylän, 1 609 Eteläisen, 34 Pasilan, 13 Toukolan, 442 Haagan, 235 Herttoniemen, 673 Maunulan, 69 Kulosaaren, 327 Lauttasaaren, 374 Munkkiniemen, 515 Malmin, 312 Oulunkylän, 257 Pakilan, 560 Puistolan, 158 sairaala-, 381 Tapanilan, 162 Pitäjänmäen, 294 Vartiokylän, 7 Pukinmäen, 1 Suomenlinnan, 3 Porolahden ja 8 palokunnan sivukirjastoon kuuluneita kirjoja.

Kirjastoon hankittiin ja luettelointiin 47 040 uutta nidettä. Näistä tuli 11 893 pääkirjastoon, 5 626 Kallion, 2 909 Töölön, 1 920 Vallilan, 1 669 Käpylän, 1 487 Eteläiseen, 325 Pasilan, 598 Toukolan, 1 332 Haagan, 1 642 Herttoniemen, 338 Kulosaaren, 2 027 Lauttasaaren, 1 448 Munkkiniemen, 800 Malmin, 2 672 Oulunkylän, 594 Pakilan, 588 Puistolan, 1 749 sairaala-, 601 Tapanilan, 544 Pitäjänmäen, 3 482 Vartiokylän, 337 Pukinmäen, 977 Maunulan, 179 Suomenlinnan, 1 207 Porolahden, 58 Vallisaaren, 3 Kaarelan ja 35 poliisilaitoksen sivukirjastoon.

Luetteloitu kirjavarasto käsitti kertomusvuoden alussa 686 734 nidosta ja vuoden lopussa 712 333 nidosta. Viimeksi mainituista oli 464 146 eli 65.2 % suomenkielistä, 193 579 eli 27.2 % skandinaavista ja 54 608 eli 7.6 % muunkielistä kirjallisuutta.

Kirjavaraston arvo arvioitiin kertomusvuoden alkaessa 248 910 288 mk:ksi ja vuoden päättyessä 280 908 245 mk:ksi. Kertomusvuoden päättyessä kirjavarasto jakaantui eri luokkiin seuraavasti:

Kirjallisuus- luokka	Nidoksia	%
000 Ensyklopedia	14 565	2.0
100 Filosofia, kulttuuri, kasvatustiede	22 499	3.2
200 Uskonnot, mytologia	13 935	2.0
300 Yhteiskuntatiede	23 055	3.2
400 Maantiede, matkat, kansatiede	34 685	4.9

29. Kaupunginkirjasto

Kirjallisuus- luokka		Nidoksia	%
500	Matematiikka, luonnontieteet	26 305	3.7
600	Lääketiede, tekniikka, talous	39 062	5.5
700	Taide, liikuntakasvatus	36 788	5.2
800	Kirjallisuudenhistoria, kielitiede	35 563	5.0
900	Historia, elämäkerrat, sukututkimus	41 441	5.8
0—9	Kaunokirjallisuus	276 104	38.8
I	Uskonnot	7 682	1.1
II	Historia, arkeologia ja elämäkerrat	20 058	2.8
III	Maantiede, kansatiede, antropologia ja matkakertomukset	8 060	1.1
IV	Romaanit, kertomukset ja sadut	30 678	4.3
V	Runot, näytelmät, albumit sekä kirjallisuudenhistoria ja taide	23 213	3.2
VI	Luonnontiede, matematiikka, lääketiede ja teknologia	8 062	1.1
VII	Oikeus- ja valtiotiede, yhteiskunnalliset kysymykset ja talous	12 129	1.7
VIII	Kielitiede	1 840	0.3
IX	Filosofia, siveysoppi, kasvatus, kirja- ja kirjastotiede, urheilu sekä muut sekalaiset aineet	11 470	1.6
X	Lukusaleihin sijoitettu kirjallisuus (hakuteokset, sidotut aikakaus- ja sanomalehdet ym.)	25 139	3.5
		712 333	100.0

Pääkirjaston ja sivukirjastojen kesken kirjavarasto jakaantui seuraavasti:

Lainauspaikka	1959		1958		Lainauspaikka	1959		1958	
	Nidoksia	%	Nidoksia	%		Nidoksia	%	Nidoksia	%
Pääkirjasto	235 391	33.0	231 871	33.8					
Sivukirjasto:									
Kallion	115 047	16.1	111 716	16.2	Pakilan	7 306	1.0	6 969	1.0
Töölön	44 525	6.3	43 832	6.4	Puistolan	5 746	0.8	5 718	0.8
Vallilan	33 503	4.7	33 628	4.8	Sairaala-	34 370	4.8	32 779	4.8
Käpylän	35 492	5.0	33 901	4.9	Tapanilan	7 002	1.0	6 782	1.0
Eteläinen	21 528	3.0	21 650	3.2	Pitäjänmäen ...	6 301	0.9	5 919	0.9
Pasilan	11 396	1.6	11 105	1.6	Vartiokylän	6 404	0.9	3 216	0.5
Toukolan	8 175	1.1	7 590	1.1	Pukinmäen	4 424	0.6	4 094	0.6
Haagan	14 670	2.1	13 780	2.0	Maunulan	7 709	1.1	7 405	1.1
Herttoniemen...	14 239	2.0	12 832	1.9	Suomenlinnan...	3 276	0.5	3 098	0.7
Kulosaaren	11 169	1.7	10 900	1.6	Porolahden	5 723	0.8	4 519	0.5
Lauttasaaren ...	28 457	4.0	26 757	3.9	Vallisaaren	1 028	0.1	970	0.1
Munkkiniemen ..	23 134	3.2	22 060	3.2	Kaarelan	30	0.0	27	0.3
Malmin	13 327	1.9	13 042	1.9	Palokunnan	2 314	0.3	2 322	0.2
Oulunkylän	9 046	1.3	6 686	1.0	Poliisilaitoksen.	1 601	0.2	1 566	0.
					Yhteensä	712 333	100.0	686 734	100.0

Lainaaajien lukumäärä:

	1959	1958	1950	1940
Aikuisia	76 371	71 990	48 690	34 465
Lapsia	26 365	25 895	12 379	8 191
Yhteensä	102 736	97 885	61 069	42 656

Kirjalahjat ym. Kertomusvuonna vastaanotti kaupunginkirjasto kirjalahjoituksia seuraavilta: Alankomaiden suurlähetystö; Belgian suurlähetystö; Britannian suurlähetystö; Bulgarian Kansantasavallan lähetystö; Kanadan lähetystö; Intian suurlähetystö, Tukholma; Puolan Kansantasavallan suurlähetystö; Ranskan suurlähetystö; Romanian Kansantasavallan lähetystö; Saksan Liittotasavallan kauppaedustusto; Unkarin Kansantasavallan lähetystö; Venezuelan Tasavallan ulkoasiainministeriö; Yhdysvaltain Tiedoitustoimisto; Aldo Carzanti Editore, Milano; Arnoldo Mondadori Editore, Verona; Halmstadin Kaupunginkirjasto; Inter Nationes, Bonn; Kungl. Vetenskapssamhället i Uppsala; Malmön Kaupunginkirjasto; Mundo Hispanico, Madrid; Oslon Yliopistonkirjasto; Rio Tinto, Toronto; John Cullen Cameron, Toronto; Regina Resnais, Riika; Annette Salmon, U.S.A.; John Takman, Tukholma; Irodalmi Ujság, Lontoo; Oy. Alkoholiliike Ab; Finlands svenska centralidrottsförbund; Forssan kirjapaino Oy.; Helsingin kaupungin hankintatoimisto; Hyvinkään kirjapaino Oy.; Jyväskylän kaupungin kirjasto; Kaupan Teknillisen Rationalisoinnin Neuvottelukunta; Kenraali Mannerheimin Lastensuojeluliitto; Keuhkoinvaliidien kuntouttamissäätiö; Kulutusosuuskuntien Keskusliitto; Lahden kaupungin kirjasto; Lappeenrannan kaupunginhallitus; Matematiikan opettajain liitto; Metsäkirjasto; Pohjanpalo-suku; Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta; Reserviupseerikoulun oppilaskunta; Sanoma Oy.; Suomen Historiallinen seura; Suomen Höyrylaiva Osakeyhtiö; Suomen Liikemiesten Kauppaopisto; Suomen Maanpuolustajain lehti; Suomen Pankki; Suomen Ulkomaankauppaliitto; Suomen Unesco-toimikunta; Suomen YK-liitto; Suomi-Kiina Seura; Suomi-Neuvostoliitto-Seura; Svenska Litteratursällskapet i Finland; Svensk-Österbottniska Samfundet; Tampereen kaupunginhallitus; Toimihenkilö- ja virkamiesjärjestöjen Keskusliitto; Turun kaupungin tilastotoimisto; Turun Yliopiston kirjasto; Vanhuusyhdistys; Wihurin kansainvälinen Palkintojen Rahasto; sivukirj.hoit. Hilja Aukimaa; vaatturi Otto Blom; hra A. Blomfelt; rva Kerstin Charpentier; hra Björn Ehrnrooth; koululainen Pehr Hartman; rouvat Heinrichs, Martta Henriksson ja Orvokki Hämäläinen, dipl.ekon. Bertel Höckert; neidit Elli Lehto, Märta Lindqvist ja Elna Malmberg, fil.maisterit Kerttu Manninen ja Kyllikki Nohrström; rva Pacius; fil.maist. Aune Petra; rva Helena Riihimäki; rva Martha Rinne; leht. Ahti Rytönen; prof. Uno Saarnio; taiteilija Lauri Santtu; yliopp. Raili Seiro; kirkkohra Elis Selin; sairaanhoit. Lyyli Simelius; prof. Lennart Sjöströmin rouva; kamarineuvos Eino Tamelander; ministeri Urho Toivola; opett. Mauri Tuulio; rva Mary Tötterman; rva Alice v. Wilcken ja kirj.aman. Taimi Ylitalo.

Aukioloajat. Pääkirjaston sekä Kallion, Töölön, Vallilan ¹⁾, Käpylän ¹⁾, Eteläisen ¹⁾, Haagan ¹⁾, Herttoniemen ¹⁾, Lauttasaaren ¹⁾, Munkkiniemen ¹⁾, Malmin ¹⁾, Pakilan ¹⁾, Puistolan ¹⁾ ja Tapanilan ¹⁾ sivukirjastojen lainausosastot olivat avoinna arkipäivisin klo 10—20; Pasilan ²⁾, Kulosaaren ²⁾, Pitäjänmäen, Oulunkylän, Toikolan, Pukinmäen ²⁾, Maunulan, Porolahden ja Vartiokylän ²⁾ ³⁾ sivukirjastojen lainausosastot maanantaisin, tiistaisin, torstaisin ja perjantaisin klo 15—20 sekä keskiviikkoisin ja lauantaisin klo 13—18; Suomenlinnan maanantaisin, tiistaisin,

¹⁾ Aikana 1. 6. — 31. 8. avoinna maanantaisin, tiistaisin, torstaisin ja perjantaisin klo 15—20 ja keskiviikkoisin ja lauantaisin klo 13—18. — ²⁾ Aikana 1. 7. — 31. 7. suljettuna. — ³⁾ aikana 2. 1 — 15. 2. maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin klo 18—20.

torstaisin ja perjantaisin klo 16—19, keskiviikkoisin ja lauantaisin klo 14—17; Vallisaaren tiistaisin ja perjantaisin klo 18—21.

Sairaalasivukirjasto oli henkilökuntaa varten avoinna Kivelän ja Marian sairaaloissa keskiviikkoisin klo 18—20.30, Malmin sairaalassa tiistaisin klo 14—15, Auran sairaalassa keskiviikkoisin klo 13—20.30, Nikkilän sairaalassa maanantaisin klo 18—20.30 ja torstaisin klo 14—16 sekä keskiviikkoisin klo 14—16 perhehuoltopotilaille.

Juhannus- ja jouluaattoina lainausosastot olivat suljettuina; uudenvuodenaattona avoinna klo 10—15.

Pääkirjaston sekä Kallion, Töölön ja Käpylän sivukirjastojen opintosalit olivat avoinna sekä arkisin että sunnuntaisin klo 10—22; lasten lukusalit olivat avoinna arkisin klo 10—20 sekä sunnuntaisin klo 15—20. Pyhä- ja juhlapäivinä opintosalit olivat avoinna seuraavasti: uudenvuodenpäivänä, pitkänäperjantaina, pääsiäispäivänä ja helluntaina klo 15—20; loppiaisena, kiirastorstaina, vapunaattona, vapuna ja itsenäisyyspäivänä klo 10—20, juhannusaattona ja juhannuspäivänä sekä jouluaattona ja joulupäivänä suljettuina; uudenvuodenaattona klo 10—15, muina pyhäpäivinä niinkuin sunnuntaisin. Lauttasaaren sivukirjaston opintosali oli avoinna vain arkipäivisin klo 10—20 (suljettuna juhannus- ja jouluaattona).

Sanomalehtilukusalit olivat avoinna seuraavasti: pääkirjastossa ¹⁾ klo 8—21, Kallion sivukirjastossa klo 8—22, Käpylän sivukirjastossa klo 10—22, Vallilan sivukirjastossa arkisin klo 10—20, sunnuntaisin klo 9—15, Eteläisessä sivukirjastossa arkisin klo 8—21, sunnuntaisin klo 9—14, juhannusaattona, juhannuspäivänä ja joulupäivänä suljettuna, muina pyhä- ja juhlapäivinä kuten sunnuntaisin, paitsi niinä juhlapäivinä, jolloin opintosalit suljettiin klo 20, suljettiin myös pääkirjaston, Kallion, Käpylän ja Eteläisen sivukirjaston sanomalehtisalit klo 20, sekä uudenvuoden aattona, jolloin kaikki suljettiin klo 15.

¹⁾ 1. 1. — 31. 5. suljettuna.

Lainaus. Kirjalainojen lukumäärä v. 1959 ja 1958 oli seuraava:

Lainauspaikka	1959			1958		
	Lainaus- päiviä	Kirjalainoja kaikkiaan	Kirjalainoja lainauspäi- vää kohden	Lainaus- päiviä	Kirjalainoja kaikkiaan	Kirjalainoja lainauspäi- vää kohden
Pääkirjasto	300	632 584	2 109	299	621 232	2 078
Sivukirjasto:						
Kallion	300	390 133	1 300	299	392 584	1 312
Töölön	300	163 510	545	299	159 723	534
Vallilan	300	128 582	429	299	127 945	428
Käpylän	300	120 365	401	299	123 830	414
Eteläinen	300	92 324	308	299	87 134	291
Pasilan	272	16 927	62	294	18 511	63
Toukolan	299	30 449	102	294	28 325	95
Haagan	300	79 096	264	299	80 538	269
Herttoniemen ...	300	105 785	353	299	107 020	358
Maunulan	300	64 173	214	299	81 271	272
Kulosaaren	271	8 280	31	273	9 698	35
Lauttasaaren ...	300	106 182	354	299	106 622	356
Munkkiniemen .	300	97 817	326	299	92 725	310
Malmin	300	46 420	155	299	47 218	158
Oulunkylän	299	26 457	88	299	22 843	76
Pakilan	300	38 664	129	299	41 089	137
Puistolan	300	36 757	123	299	36 271	121
Tapanilan	300	33 876	113	299	38 198	128
Pitäjänmäen ...	299	27 606	92	299	29 813	99
Vartiokylän ...	272	26 939	99	149	8 762	59
Sairaala-	300	117 727	392	299	112 566	376
Pukinmäen	272	13 330	49	298	16 390	55
Suomenlinnan ..	299	16 024	54	299	18 154	61
Porolahden	299	56 532	189	43	11 539	268
Vallisaaren	100	2 393	24	13	361	28
Poliisilaitoksen	121	902	7	139	1 116	8
Yhteensä	—	2 479 834	8 266	—	2 421 478	8 098

Suurin määrä annettuja kirjalainoja oli 14 281 oltuaan v. 1958 14 714.

Aikuisten sekä lasten ja nuorten suhteellinen osuus lainausliikkeeseen oli eri lainauspaikoilla seuraava:

Lainauspaikka	Aikuisten kirjalainat %	Lasten ja nuorison kir- jalainat, %	Lainauspaikka	Aikuisten kirjalainat %	Lasten nuorison kir- jalainat, %
Pääkirjasto	73.9	26.1			
Sivukirjasto:					
Kallion	67.8	32.2	Malmin	53.5	46.5
Töölön	67.2	32.8	Oulunkylän	42.8	57.2
Vallilan	61.6	38.4	Pakilan	50.1	49.9
Käpylän	54.5	45.5	Puistolan	46.9	53.1
Eteläinen	50.6	49.4	Sairaala-	87.2	12.8
Pasilan	58.3	41.7	Tapanilan	41.6	58.4
Toukolan	53.4	46.6	Pitäjänmäen	51.0	49.0
Haagan	57.5	42.5	Vartiokylän	31.1	68.9
Herttoniemen	54.1	45.9	Pukinmäen	40.3	59.7
Maunulan	46.8	53.2	Suomenlinnan	42.6	57.4
Kulosaaren	42.6	57.4	Porolahden	38.7	61.3
Lauttasaaren	64.1	35.9	Vallisaaren	61.8	38.2
Munkkiniemen	60.9	39.1	Poliisilaitoksen ...	100.0	—
			Yhteensä	63.4	36.6
			(1958)	61.7	38.3

Kaunokirjallisuuden ja tietokirjallisuuden välinen suhde selviää seuraavasta taulukosta, jossa myöskin on otettu huomioon aikuisille sekä lapsille ja nuorisolle annettujen lainain välinen ero:

Lainauspaikka	Aikuisten kirjallainat					Lasten ja nuorison kirjallainat					Kirjallainat kaikkiaan				
	Kauno- kirjallisuus		Tieto- kirjallisuus		Yht.	Kauno- kirjallisuus		Tieto- kirjallisuus		Yht.	Kauno- kirjallisuus		Tieto- kirjallisuus		Yht.
	luku	%	luku	%		luku	%	luku	%		luku	%	luku	%	
Pääkirjasto	259 436	55.5	208 088	44.5	467 524	141 834	85.9	23 226	14.1	165 060	401 270	63.4	231 314	36.6	632 584
Sivukirjasto:															
Kallion	166 834	63.1	97 710	36.9	264 544	110 110	87.7	15 479	12.3	125 589	276 944	71.0	113 189	29.0	390 133
Töölön	68 868	62.6	41 085	37.4	109 953	46 957	87.7	6 600	12.3	53 557	115 825	70.8	47 685	29.2	163 510
Vallilan	50 524	63.7	28 732	36.3	79 256	42 725	86.6	6 601	13.4	49 326	93 249	72.5	35 333	27.5	128 582
Käpylään	40 724	62.1	24 893	37.9	65 617	49 697	90.8	5 051	9.2	54 748	90 421	75.1	29 944	24.9	120 365
Eteläisen	30 906	66.2	15 800	33.8	46 706	39 122	85.8	6 496	14.2	45 618	70 028	75.9	22 296	24.1	92 324
Pasilan	6 788	68.8	3 083	31.2	9 871	6 328	89.7	728	10.3	7 056	13 116	77.5	3 811	22.5	16 927
Toukolan	10 571	65.0	5 680	35.0	16 251	12 626	88.9	1 572	11.1	14 198	23 197	76.2	7 252	23.8	30 449
Haagan	31 450	69.1	14 045	30.9	45 495	30 784	91.6	2 817	8.4	33 601	62 234	78.7	16 862	21.3	79 096
Herttoniemen	39 897	69.8	17 302	30.2	57 199	43 800	90.1	4 786	9.9	48 586	83 697	79.1	22 088	20.9	105 785
Maunulan	21 126	70.3	8 932	29.7	30 058	30 683	89.9	3 432	10.1	34 115	51 809	80.7	12 364	19.3	64 173
Kulosaaren ...	2 339	66.3	1 190	33.7	3 529	4 226	88.9	525	11.1	4 751	6 565	79.3	1 715	20.7	8 280
Lauttasaaren ..	42 828	62.9	25 253	37.1	68 081	33 545	88.0	4 556	12.0	38 101	76 373	71.9	29 809	28.1	106 182
Munkkiniemen ..	38 821	65.2	20 730	34.8	59 551	32 502	84.9	5 764	15.1	38 266	71 323	72.9	26 494	27.1	97 817
Malmin	15 621	62.9	9 205	37.1	24 826	19 318	89.5	2 276	10.5	21 594	34 939	75.3	11 481	24.7	46 420
Oulunkylän ...	7 614	67.3	3 700	32.7	11 314	14 067	92.9	1 076	7.1	15 143	21 681	81.9	4 776	18.1	26 457
Pakilan	13 041	67.4	6 313	32.6	19 354	17 316	89.7	1 994	10.3	19 310	30 357	78.5	8 307	21.5	38 664
Puistolän	10 135	58.8	7 094	41.2	17 229	17 815	91.2	1 713	8.8	19 528	27 950	76.0	8 807	24.0	36 757
Sairaala-	60 538	59.0	42 137	41.0	102 675	12 685	84.3	2 367	15.7	15 052	73 223	62.2	44 504	37.8	117 727
Tapanilan	10 112	71.8	3 967	28.2	14 079	17 634	89.1	2 163	10.9	19 797	27 746	81.9	6 130	18.1	33 876
Pitäjänmäen ..	10 393	73.9	3 676	26.1	14 069	12 593	93.0	944	7.0	13 537	22 986	83.3	4 620	16.7	27 606
Vartiokylän ...	5 932	70.9	2 439	29.1	8 371	17 302	93.2	1 266	6.8	18 568	23 234	86.2	3 705	13.8	26 939
Pukinmäen ...	3 510	65.3	1 865	34.7	5 375	7 274	91.4	681	8.6	7 955	10 784	80.9	2 546	19.1	13 330
Suomenlinnan ..	4 775	70.0	2 045	30.0	6 820	7 980	86.7	1 224	13.3	9 204	12 755	79.6	3 269	20.4	16 024
Porolahden ...	15 282	69.8	6 621	30.2	21 903	32 387	93.5	2 242	6.5	34 629	47 669	84.3	8 863	15.7	56 532
Vallisaaren ...	873	59.0	607	41.0	1 480	627	68.7	286	31.3	913	1 500	62.7	893	37.3	2 393
Poliisilaitoksen	529	58.6	373	41.4	902	—	—	—	—	—	529	58.6	373	41.4	902
Yhteensä	969 467	61.7	602 565	38.3	1 572 032	801 937	88.3	105 865	11.7	907 802	1 771 404	71.4	708 430	28.6	2 479 834
(1958)	922 902	61.7	572 208	38.3	1 495 110	825 327	89.1	101 041	10.9	926 368	1 748 229	72.2	673 249	27.8	2 421 478

Erikielisen kirjallisuuden lainausta valaiseva taulukko:

Lainauspaikka	Suomenkielinen kirjallisuus		Skandinaavinen kirjallisuus		Muunkielinen kirjallisuus		Kirjalainat kaikkiaan	
	luku	%	luku	%	luku	%	luku	%
Pääkirjasto.....	454 784	71.9	149 372	23.6	28 428	4.5	632 584	25.5
Sivukirjasto:								
Kallion	364 145	93.4	23 883	6.1	2 105	0.5	390 133	15.7
Töölön.....	129 161	79.0	29 316	17.9	5 033	3.1	163 510	6.6
Vallilan	117 636	91.5	10 290	8.0	656	0.5	128 582	5.2
Käpylän	106 116	88.2	10 450	8.7	3 799	3.1	120 365	4.9
Eteläinen	78 419	85.0	13 420	14.5	485	0.5	92 324	3.7
Pasilan	16 176	95.6	747	4.4	4	0.0	16 927	0.7
Toukolan	26 929	88.4	3 160	10.4	360	1.2	30 449	1.2
Haagan	70 051	88.6	8 653	10.9	392	0.5	79 096	3.2
Herttoniemen	96 193	90.9	8 536	8.1	1 056	1.0	105 785	4.3
Maunulan	60 108	93.7	3 804	5.9	261	0.4	64 173	2.6
Kulosaaren	4 133	49.9	4 054	49.0	93	1.1	8 280	0.3
Lauttasaaren	83 037	78.2	20 516	19.3	2 629	2.5	106 182	4.3
Munkkiniemen	79 527	81.3	15 815	16.2	2 475	2.5	97 817	3.9
Malmin	44 639	96.2	1 673	3.6	108	0.2	46 420	1.9
Oulunkylän	22 958	86.8	3 308	12.5	191	0.7	26 457	1.1
Pakilan	38 104	98.6	468	1.2	92	0.2	38 664	1.6
Puistolan	34 958	95.1	1 241	3.4	558	1.5	36 757	1.5
Sairaala-	101 227	86.0	14 316	12.2	2 184	1.8	117 727	4.7
Tapanilan	31 504	93.0	2 174	6.4	198	0.6	33 876	1.4
Pitäjänmäen	24 014	87.0	3 499	12.7	93	0.3	27 606	1.1
Vartiokylän	25 227	93.7	1 569	5.8	143	0.5	26 939	1.1
Pukinmäen	12 605	94.6	725	5.4	—	—	13 330	0.5
Suomenlinnan	15 832	98.8	192	1.2	—	—	16 024	0.6
Porolahden	53 252	94.2	2 944	5.2	336	0.6	56 532	2.3
Vallisaaren	2 357	98.5	36	1.5	—	—	2 393	0.1
Poliisilaitoksen	871	96.6	31	3.4	—	—	902	0.0
Yhteensä	2 093 963	84.4	334 192	13.5	51 679	2.1	2 479 834	100.0
(1958)	2 040 919	84.3	331 416	13.7	49 143	2.0	2 421 478	100.0

Lukusalikäyntien lukumäärä v. 1959 ja 1958 käy ilmi seuraavasta taulukosta:

Kirjasto	Opinto-sali I	Opinto-sali II	Sanoma-lehtisalit	Lasten lukusalit	Käyntejä kaikkiaan	Päivää kohden
Pääkirjasto.....	55 182	68 117	69 789	42 702	235 790	653
Sivukirjasto:						
Kallion	—	46 453	195 301	78 394	320 148	889
Töölön.....	—	—	19 800	30 390	50 190	139
Vallilan	—	—	61 393	34 981	96 374	267
Käpylän	—	7 944	43 591	46 119	97 654	270
Eteläinen	—	—	80 789	17 240	98 029	271
Toukolan	—	—	7 211	10 032	17 243	58
Haagan	—	—	10 820	13 661	24 481	82
Herttoniemen	—	—	10 630	25 173	35 803	119
Maunulan	—	—	4 424	9 886	14 310	48
Kulosaaren	—	—	1 927	2 799	4 726	17
Lauttasaaren	—	—	25 453	29 483	54 936	183
Munkkiniemen	—	—	31 513	32 018	63 531	211
Malmin	—	—	10 627	14 119	24 746	83
Pakilan	—	—	8 468	10 289	18 757	62
Puistolan	—	—	4 100	12 866	16 966	57
Tapanilan	—	—	4 412	12 786	17 198	58
Pitäjänmäen	—	—	5 715	7 317	13 032	43
Porolahden	—	—	10 242	9 480	19 722	66
Yhteensä	55 182	122 514	606 205	439 735	1 223 636	3 389
(1958)	45 584	140 027	559 394	454 085	1 199 090	3 323

29. Kaupunginkirjasto

Lukusalit olivat avoinna seuraavasti:

Kirjasto	Avoinna päivää	Kirjasto	Avoinna päivää
Pääkirjasto:		Eteläinen:	
opintosali I	361	sanomalehtisali	361
opintosali II	355	lasten lukusali	300
sanomalehtisali	211	Toukola	299
lasten lukusali	361	Haaga	300
Sivukirjastot:		Herttoniemi	300
Kallio:		Maunula	299
opintosali	361	Kulosaari	271
yleinen lukusali	361	Lauttasaari	300
sanomalehtisali	361	Munkkiniemi	300
lasten lukusali	361	Malmi	300
Töölö:		Pakila	300
aikuisten lukusali	361	Puistola	300
lasten lukusali	302	Tapanila	300
Vallila:		Pitäjänmäki	299
sanomalehtisali	361	Porolahti	299
lasten lukusali	300		
Käpylä:			
aikuisten lukusali	345		
sanomalehtisali	361		
lasten lukusali	300		

Vuoden kuluessa ilmestyneitä aikakaus- ja sanomalehtiä oli yleisön käytettävänä seuraavat määrät:

Kirjasto	Aikakauslehtiä		Sanomalehtiä	
	luku	kpl	luku	kpl
Pääkirjasto	339	360	59	82
Sivukirjasto:				
Kallio	189	215	69	75
Töölö	99	99	—	—
Vallila	78	81	28	32
Käpylä	71	76	26	28
Eteläinen	78	83	26	33
Pasila	18	18	—	—
Toukola	53	53	—	—
Haaga	59	59	—	—
Herttoniemi	56	59	—	—
Maunula	35	37	1	1
Kulosaari	36	36	—	—
Lauttasaari	110	112	1	1
Munkkiniemi	59	59	—	—
Malmi	39	39	2	2
Oulunkylä	26	26	—	—
Pakila	19	19	4	4
Puistola	29	29	—	—
Sairaalasivukirjasto:				
Kivelä	6	7	4	16
Nikkilä	5	30	10	59
Sielullisesti sairaiden hoitolaitokset	4	8	5	12
Malmi	3	3	—	—
Laakso	1	1	5	36
Aurora	11	30	—	—
Tapanila	19	19	2	2
Pitäjänmäki	25	25	3	3
Vartiokylä	28	28	—	—
Pukinmäki	11	11	1	1
Suomenlinna	18	18	—	—
Porolahti	42	45	—	—
Poliisilaitos	9	9	—	—
Yhteensä	1 575	1 694	246	387

Kerhotyö. Vuoden aikana toimivat seuraavat kirjastokerhot: pääkirjastossa filosofian ja logiikan kerhot, kirjallisuuskirjo, svenska litteraturcirkeln, Deutsche-Literatur-kerho, cercle de la littérature française ja musiikkikerho; Kallion sivukirjastossa kirjallisuuskirjo, psykologian kerho ja musiikkikerho; Malmin sivukirjastossa yleisaiheinen kirjastokerho sekä Nikkilän sairaalan kirjastossa kirjastokerho ja musiikkikerho potilaille.

P ä ä k i r j a s t o. *Filosofian kerhon* johtajana toimi prof. Uno Saarnio. Kerho kokoontui kerran viikossa läpi vuoden. Osanottajia oli 204 (v. 1958 222), joista kokouksissa oli läsnä keskimäärin 24 (24). Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät, joiden pohjalla keskusteltiin: fil.lis. Raili Kauppi: Leibniz ja Locke, merkki ja idea, Metafysiikan peruskysymyksiä, Lause, sen merkitys, mieli ja totuusarvo, Limeskertalukua olevat laskutavat, Aristoteleen psykologia, Takaisin äärellisyyteen, Muoto ja formalismi, Aristoteleen kategoriat ja niiden rajat, Käsitema apriori, Riittävä perusteen periaate, Eräitä piirteitä logiikan kehityksestä, Taide Kantin estetiikan valossa, Metafysiikka ja kombinatoriikka; fil.maist. Benita Kock: Kantin etiikka; prof. Sven Krohn: Arvotiedon kriteerioista, Ihmisen ongelma, Intian filosofiasta, Upanishadit, Buddhalainen filosofia, Vapautumisen tie buddhalaisuudessa, Nyāya ja Vaiśeṣika; prof. Uno Saarnio: Skolastiikka, Supposition teoriaa, Appellatio, Eettisten arvojen olemus, Transfinitio, Eräitä matemaattisia raja-arvoja, Laskutapojen yleistys, Äärellinen laskutapa, Transsendentaalinen estetiikka, Transfinitio omega-operaatio, Ääretöntä kertalukua olevat laskutoimitukset, Numeroituva kertalukua olevat laskutoimitukset, Kant ja logiikka, Kantin käsitteiden analytiikka, Kantin kategoriooppi, Järjestysluvut, Cantorin lukujonon yläraja, Limeslukuja äärellisten laskutoimitusten alueella, Ääretön laskutoimitusten kertalukuna, Toisen lukuluokan luvut, Transsendentaalisen deduktion periaateista, Kontinuumongelma, Transsendentaalinen deduktio, Ääretön filosofisena ongelmana, Transsendentaalisesta analytiikasta, Ääretön matemaattisena ongelmana; tri Kalle Sorainen: Runous ja totuus.

Logiikan kerhoa johti fil.lis. Raili Kauppi. Kerho kokoontui kerran viikossa läpi vuoden. Osanottajia oli kaikkiaan 24 (30). Kerhossa käsiteltiin Whiteheadin ja Russellin teoksen »Principia mathematica» toista osaa.

*Kirjallisuuskirjo*n puheenjohtajana toimi kirjailija Lasse Heikkilä. Kerho kokoontui 21 (v. 1958 8) kertaa ja läsnä oli keskimäärin 42 (22) henkeä. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: lähetystöneuvos Heikki Brotherus: Marcel Proust ja hänen aistimusmaailmansa; fil. maist. Toini Havu: Moderni proosa löytää itseään (kokouksessa esiintyivät kirjailijat Eeva Joenpelto ja Paavo Rintala); kirjailija Lasse Heikkilä: Moderni lyriikka (runonäytteet esitti taiteilija Inga Laukka); opetusneuvos Yrjö Kallinen: Mitä on sanojen takana; kirjastoneuvos Helle Kannila: Kirjasto ja kirjailijat; fil. lis. Raili Kauppi: Runous ja kirjasto; prof. Sven Krohn: Ajattelu ja runous; lääkintäkenr. Väinö Lindén: Muistoja Eino Leinosta; pastori Risto Nivari: Unet ja runot; fil. maist. Aarre Peltonen: Eino Leino kirjallisuuden tutkijan näkökulmasta; arkkitehti Keijo Petäjä: Muodon estetiikasta; fil. maist. Heikki A. Reenpää: Runouden kustantamisesta; fil. maist. Kari Salosaari: Eksistenttialismi ja modernismi; kirjailija Yrjö Soini: Eino Leino; fil. tri Kalle Sorainen: Juhani Siljon etiikka (runonäytteet esitti taiteilija Liisi Tandefelt); taiteilija Elli Tompuri: Muistoja Eino Leinosta; kirkkohra Voitto Viro: Minä uskon, siksi puhun;

teatterinjoht. Jack Witikka: Uudistuvasta draamasta (Beckett, Haavikko, Heikkilä). Lisäksi järjestettiin yhdessä svenska litteratursirkeln'in kanssa suomalaisten ja ruotsalaisten kirjailijoiden yhteinen symposion, jossa keskusteltiin modernismista. Keskusteluun osallistuivat kirjailijat Bo Carpelan, Lasse Heikkilä, Juha Mannerkorpi ja Aila Meriluoto. Runonäytteet esitti taiteilija Liisi Tandefelt ja puheenjohtajana toimi fil. maist. Rakelmaria Engman-Enari. Kokouksessa, jonka aiheena oli »Kevään runoilijat» Lasse Heikkilä ja Jyri Schreck esittelivät toistensa runokokoelmat. Eino Leinoa koskevan esitelmäsarjan yhteydessä järjestettiin kaksi Leino-symposionia. Toiseen osallistuivat kirjailijat Huugo Jalkanen, Eila Pennanen, Lassi Nummi ja Lasse Heikkilä, toiseen osallistui kriitikkoja: fil. tri Aatos Ojala, fil. maisterit Lars Hamberg ja Pekka Piirto sekä kirjailija Lasse Heikkilä.

Svenska litteratursirkeln kokoontui 3 (7) kertaa. Puheenjohtajana toimi fil. maist. Rakelmaria Engman-Enari. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: fil. tri Karin Allardt-Ekelund: Kring Selma Lagerlöf; fil. maist. Benita Kock: Ivar Lo-Johanssons »Godnatt jord» ja kirjailija Solveig v. Schoultz: Tarjei Vesaas. Kokouksissa oli läsnä keskim. 18 (15) henkeä. Kirjallisuuskerhon kanssa järjestettiin suomalaisten ja ruotsalaisten kirjailijain yhteinen symposion.

Deutsche Literatur -kerhon puheenjohtajana toimi rouva Clarisse Autti. Kerholla oli 15 (23) kokousta, joissa oli läsnä keskimäärin 8 (13) jäsentä koko jäsenmäärän ollessa 79 (140). Kokouksissa pidettiin seuraavat esitelmät: rouva Clarisse Autti: Der österreichische Klassiker Franz Grillparzer; Grillparzers Einfluss auf Kafka; Österreichische Kultur und ihre Bedeutung in der Welt; Das Wiener Burg Theater, seine Tradition und Zukunft; Adalbert Stifter; Joseph v. Eichendorff's Leben und Schaffen; Schriftsteller von heute sprechen zu Menschen unserer Zeit; fil. tri Hans Wenz: Werner Bergengruen — ein tröstlicher Dichter; Gerhart Hauptmann, Überblick über sein Werk; Gerhart Hauptmann, Spätwerk und Leben; Carl Hauptmann, ein Denker-Dichter; Der Naturalismus in der deutschen Lyrik; Eduard Mörike; Theodor Storm; Franz Kafka, Leben und Werk.

Cercle de la littérature française kokoontui 20 (20) kertaa. Läsnä oli keskimäärin 25 (30) henkeä. M. Maurice Girod toimi puheenjohtajana kesäkuuhun asti, jolloin hän siirtyi pois Suomesta ja hänen seuraajakseen kerhon johtajana tuli M. Jacques Le Louarn. M. Girod, jolle kerholaiset ovat kiitollisia kerhotoiminnan elävyydestä ja mielenkiintoisuudesta, puhui jäähyväisesitelmässään oleskelustaan Suomessa ja vaikutelmista, joita hän oli saanut sen maasta ja kansasta. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: M. Charles Azéma: Anatole France: »Les dieux ont soif», Anatole France: »Le jardin d'Épicure»; Jacques Perret: Le Rev. Père André Bonduelle, Camus: »Requiem pour une nonne»; M. Jacques Fol: Le Prix Goncourt 1959 — A. Schwarz-Bart: »Le dernier des justes»; M. Maurice Girod: Paris — carrefour de quoi? Les Français, La Provence — terre de culture, Cinq ans de Finlande; Mme Claude Grège: Picasso; M. Jacques Le Louarn: St. Louis, Automation et avenir humain, Science et philosophie, La France touristique, Duhamel: »Chronique des Pasquier» (2 esitelmää), Les impressionistes, Charles Péguy — vie, Charles Péguy — oeuvre poétique; M. Marti: Berlioz; Mlle Synko: Poésie de la prière.

Musiikkikerho, jonka puheenjohtajana toimi fil. lis. Bo Carpelan, järjesti 7 (11) levykonserttia. Kuulijoita oli keskimäärin 40 (60). Konserteissa esiteltiin lyhyesti asianomainen säveltäjä, jonka jälkeen kuultiin levyiltä hänen sävellyksiään. Vuoden

aikana esitettiin kaikkiaan 20 seuraavien säveltäjien teosta: Ravel, Haydn, Stravinski, Martin, Boismortier, Rossini, Vivaldi, Blomdahl, Torelli, Caix d'Hervelois, Albinoni, Telemann, Fesch ja Bach. Esittelijöinä esiintyivät fil. lis. Bo Carpelan ja pianisti Rolf Bergroth.

Kallion sivukirjasto. *Kirjallisuuskerho*, jota johti fil. maist. Eila Wirla, kokoontui 6 (7) kertaa ja kokouksissa oli keskimäärin 45 (30) osanottajaa. Kirjallisuuskerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: kirjailija Viljo Kajava: Yhteiskuntarunoudesta; kirjailija Eila Pennanen: Historiallisen romaanin synnystä ja muodosta; kirjailija Jussi Talvi: Kristillisestä ja ideologisesta maailman kahtiajakaisuudesta; runoilija fil. kand. Aale Tynni: Runoudesta; kirjailija Marja-Liisa Vartio: Miten romaani syntyy.

Psykologian kerhoa johti fil. maist. Eila Wirla. Kerho kokoontui 5 (6) kertaa ja kokouksissa oli keskimäärin 20 (31), osanottajaa. Kerhossa pidettiin seuraavat esitelmät: fil. maist. Kaarlo Helasvuo: Kaupunkiin muuttava perhe sosiaalisen työn näkökulmasta; fil. maist. Pirkko Poikonen: Kasvatusneuvolan työstä; prof. Uno Saarnio: Äärettömyyden ongelmasta; fil. maist. Martti Samooja: Ammatinvalinnan perusteista; fil. maist. Antti Tamminen: Fyysiseen vammaan sopeutumisesta.

Musiikkikerhoa johti laulajatar Esteri Parviainen. Kerho kokoontui 15 (5) kertaa. Kussakin kerhoillassa oli keskimäärin 56 (30) osanottajaa. Musiikkikerhossa pidettiin seuraavat esitelmät, joihin liittyi musiikkiesityksiä pianolla tai äänilevyiltä: kapellimestari Kaj Chydenius: Beethovenin viulukonsertto; taiteilija Antero Karttunen: Brahms sinfonikkona, Schumannin lauluista; laulajatar Esteri Parviainen: Laulun taitajia; taiteilija Matti Piipponen: Eugen Suchou'n ooppera Krutnava, Schönbergin, Alban Bergin ja von Weberin kamarimusiikista; pianotaiteilija Juhani Raiskinen: Šostakovitsin pianomusiikki, »Venäläinen viisikko»; säveltäjä Kari Rydman: Elektronisesta musiikista; pianotaiteilija, fil. maist. Erik Tawaststjerna: Sibelius pianomusiikkinsa valossa; kapellimestari Timó Teerisuo: Mozart sinfonikkona, Mozartin divertimentoista, Palestrinan kirkkomusiikista; pianotaiteilija Kurt Walldén: Schumannin pianomusiikista. 15. 4. järjestettiin Händel-juhla, jossa säveltäjä Seppo Nummi esitelmöi Händelin pianomusiikista, taiteilija Ulla Nylander esitti Händelin pianosonaatin, taiteilija Matti Piipponen Händelin viulusonaatin ja laulajatar Esteri Parviainen Händelin aarioita. Säestäjänä toimi Seppo Nummi.

Malmi n sivukirjasto. *Kirjastokerhossa* luettiin kevätkaudella Hilja Vilkemaan »Minna Canth» loppuun (ss. 89—150). Kirjailijan tuotannosta esitettiin näytteitä. Syyskaudella luettiin kirjasta »Löytöretkillä taiteen maailmassa» ss. 1—71. Keskustelukokouksissa pidettiin seuraavat esitelmät: fil. lis. Aarne Laurila: Mitä odotamme suomalaiselta kirjallisuudelta; fil. maist. U. Peltoniemi; Aleksis Kiven elämää sanoin ja kuvin. Nuorisokirjailijat Kaija Pakkanen ja Tauno Karilas kertoivat eräässä kokouksessa kirjailijatyöstään. Osanottajia oli 25, (18) joista kokouksissa oli läsnä keskimäärin 6 (5). Kahdessa viimeksi mainitussa kokouksessa oli lisäksi kuulijoina joukko lapsia.

Nikkilän sairaalakirjaston kirjastokerhon puheenjohtajana toimi fil. maist. Kyllikki Lindeqvist. 17 (30) kerhoiltaan osallistui keskimäärin 22 (18) henkeä. Kerhossa pidettiin mm. seuraavat esitelmät: yliopp. Hannu Kerkola: Robert Schumann; fil. maist. Hellevi Kuuppo: Luonnonsuojelusta; fil. maist. Ulla Lehtonen: Kansansadun ja taidesadun välisestä suhteesta, Kansanrunouden funktioista Tope-

29. Kaupunginkirjasto

liuksen satutuotannossa; mielisairaanhoid. Kaarina Pulli: Suomalaisia maisemia (kaitafilmpjesityksin); yliopp. Seija Reiman: Aaro Hellaakoski luonnonlyyrikkona; sairaanhoid. Irma Rämö: Oscar Parlandin romaaneista; amanuenssi Anni Saarnio: Eichendorff; fil. maist. Pirkko Seppälä: Saima Harmaja; ylihoit. Enni Unkila: Lorelei-tarun toisinoista; työnjoht. Toivo Vasama: Kirjallisuus sisäisen minuumme kasvattajana; sairaanhoid. Marjatta Vuoripalo: Antiikin Kreikan kirjallisuudesta. Taiteilija Marja Heino järjesti nukketeatteriesityksen.

Kirjastokonsertteja järjestettiin vuoden aikana 52 (29), kuulioloita oli keskimäärin 36 (15) henkeä. Äänilevyiltä esitettyjen sävellysten esittelyjä suorittivat yliopp. Hannu Kerkola, fil. maist. Kyllikki Lindeqvist, yliopp. Leena Linnovaara, sairaanhoid. Raili Mäki, fil. maist. Pirkko Seppälä, sairaanhoid. Salme Seppälä, opisk. C.-P. Teckenberg ja sairaanhoid. Marjatta Vuoripalo. Laulajatar Tii Niemelä ja pianisti Annikki Åberg-Laukkanen kävivät musiikkikerhotyön yhteydessä pitämässä konsertin potilaille.

Tulot. Kaupunginkirjaston tulot nousivat v. 1959 4 697 860 mk:aan jakaantuen seuraaviin eriin:

	Talousarvion mukaan mk	Tilien mukaan mk
Kirjasakot ja sekalaiset tulot	2 800 000	3 785 823
Kaupunginkirjaston valtionapu	150 000	150 000
Henkilökunnan luontoisedut	211 620	344 720
Henkilökunnan käteisvuokrat	338 724	417 317
Yhteensä	3 500 344	4 697 860

Menot. V. 1959 talousarvioon oli kaupunginkirjaston menoja varten merkitty 223 886 960 mk, v:ltä 1958 siirtyi 7 487 897 mk ja vuoden aikana merkittiin tilisiirtoina 7 302 289 mk, joten käytettävissä oli yhteensä 238 677 146 mk. Menot tilien mukaan nousivat 238 396 024 mk:aan jakaantuen seuraaviin menoihin:

Menoerä	Määrärahat mk	Menot ¹⁾ tilien mukaan mk	Siirto v:een 1960	Säästö (+) tai ylitys (—) mk
Palkkiot	287 000	229 700	—	+ 57 300
Vakinaiset viranhaltijat	116 848 462	116 848 462	—	—
Tilapäiset viranhaltijat	6 040 937	6 040 937	—	—
Vuosilomakustannukset	4 500 000	4 451 047	—	+ 48 953
Sunnuntaityökorvaukset	4 000 000	2 940 055	—	+ 1 059 945
Muut palkkamenot	12 360 000	13 549 562	—	— 1 189 562
Vuokrat	21 468 840	21 341 034	—	+ 127 806
Lämpö.....	3 093 750	2 115 981	—	+ 977 769
Valaistus	4 730 000	4 636 639	—	+ 93 361
Siivoustarvikkeet	300 000	339 814	—	— 39 814
Vedenkulutus	42 160	61 215	—	— 19 055
Puhtaanapito	551 100	360 945	—	+ 190 155

¹⁾ Tähän eivät sisälly kirjastorakennusten ylläpitokustannukset.

29. Kaupunginkirjasto

Menoerä	Määrärahat mk	Menot tilien mukaan mk	Siirto veen 1960	Säästö (+) tai ylitys (— mk
Kaluston hankinta	14 850 000	10 984 971	2 000 000	+ 1 865 029
Kaluston kunnossapito	1 000 000	999 094	—	+ 906
Painatus	1 387 868	1 150 284	237 584	—
Kirjallisuus ja sidonta	45 317 029	50 228 392	88 637	— 5 000 000
Tarverahat	1 900 000	2 117 892	—	— 217 892
Yhteensä	238 677 146	238 396 024	2 326 221	— 2 045 099

Kirjallisuusmäärärahojen käyttö. Kirjallisuuden ostoon kertomusvuonna käytetty summa, 24 552 973 mk, jakaantui erikielisen kirjallisuuden kesken seuraavasti:

	mk
Suomalainen kirjallisuus	17 123 074
Skandinaavinen »	5 044 772
Saksalainen »	1 093 506
Englantilainen »	812 373
Ranskalainen »	230 841
Muunkielinen »	41 790
Muut kirjat »	206 617
Yhteensä	24 552 973

	mk
Aikakauslehdet	3 040 379
Mikrofilmit	563 400
Sidonta	22 071 640
Kaikkiaan	50 228 392

Kirjastolautakunnan valvonnan alaiset yritykset. Kirjastolautakunta valvoi seuraavien yleishyödyllisten yritysten saamien avustusten käyttöä: Kirjoja sokeille, Kasvatusopillinen kirjasto- ja lukusalisäätiö sekä Bragen leikekokoelma.